

Magnificat

MAGNIFICAT

*Adventsmeditaties
over de Lofzang
van Maria*

DS. J.A. KLOOSTERMAN (RED.)

Ĵ/groen

Magnificat

Ds. J.A. Kloosterman (red.)

ISBN: 9789088974007

NUR 713

Ontwerp omslag en binnenwerk: Corné van der Horst

Beeld omslag en illustraties binnenwerk: Geert Lammers

Bijbelteksten in deze uitgave zijn ontleend aan de Statenvertaling of aan de Herziene Statenvertaling ©2010/2016, tenzij anders aangegeven.

© 2024 Groen, onderdeel van Jongbloed Christelijke Media -
Leeuwarden

Alle rechten voorbehouden.

www.jongbloedmedia.nl

Inhoud

Ten geleide	7
Deel I Meditaties voor de adventstijd	
Meditaties voor de eerste adventsweek over Lukas 1:46-48a <i>Arie de Reuver</i>	13
Meditaties voor de tweede adventsweek over Lukas 1:48b-50 <i>Jeroen Kloosterman</i>	25
Meditaties voor de derde adventsweek over Lukas 1:51-53 <i>Jaap Kieviet</i>	41
Meditaties voor de vierde adventsweek over Lukas 1:54-55 <i>Willem Visscher</i>	51
Deel II Lezingen ter verdieping	
Luthers overwegingen bij de lofzang van Maria <i>Arie de Reuver</i>	61
Het Magnificat van Johann Sebastian Bach <i>Jan Smelik</i>	79

Ten geleide

Met de eeuwigheidszondag wordt het kerkelijk jaar afgesloten, hoewel deze zondag (zoals de naam al zegt) iets oneindigs in zich heeft. De hele liturgische cyclus herhaalt zich. De vierde zondag voor het feest van de geboorte van Christus begint de adventstijd. Het is een tijd van wachten, verwachten en uitzien. 'Adventus' betekent 'komen'. Het zou verschrapping betekenen als de geestelijke rijkdom van de kerk der eeuwen in de adventstijd niet doorklinkt. Wie de adventstijd versmalt tot louter stilstaan bij de komst van Christus in het vlees in de kribbe van Bethlehem, brengt niet in rekening dat van oudsher adventstijd veel meer behelsde.

De anglicaanse Tish Warren schrijft in haar boekje over Advent dat christenen geloven in drie 'komsten' van Christus. Als eerste stelt ze de *adventus redemptionis* of de incarnatie als komst van Christus tot verlossing aan de orde. Vervolgens wijst ze op de *adventus glorificamus* of de wederkomst als komst tot voltooiing van alle dingen. Tenslotte vraagt ze aandacht voor de *adventus sanctificationis* of de komst van de heilige dingen door de Geest in Woord en sacrament. Wat mij betreft doet deze gelaagdheid recht aan de rijkdom van de Schriften die getuigen van Zijn komst in het vlees, in het hart door Zijn Geest en op de wolken van de hemel bij de voltooiing van alle dingen.

Het is ons verlangen om de adventstijd in het teken te zetten van het Magnificat. Dit had ook het Nunc Dimittis (Lofzang van Simeon) of het Benedictus (Lofzang van Zacharias) kunnen zijn. Immers deze drie lofzangen verwierven een vaste plaats in de dagelijkse liturgie van de rooms-katholieke en anglicaanse kerk. Ook onder gereformeerden zijn de berijmde versies van de lofzangen van Maria, Zacharias en Simeon geliefde gezangen in de adventstijd. Toch hebben we gekozen voor het Magnificat. Hiervoor zijn verschillende redenen aan te voeren. Als eerste

willen we de plaats noemen die de Annunciatie (aankondiging) van de geboorte van Christus door de engel aan Maria en de respons van Maria daarop heeft gekregen in theologie, muziek en kunst. Treffend komt naar voren hoe God zijn kracht heeft getoond door ons vlees en bloed aan te nemen en in de moederschoot van de maagd Maria te willen afdalen. De bereidheid en overgave van Maria aan het woord van de engel kan als exemplarisch gelden voor iedere gelovige. Vraagt Gods werk niet om hartelijke overgave en instemming? Bij Hem zijn alle dingen mogelijk. Zelfs het doorbreken van iedere onmogelijkheid van welke aard dan ook! Een duidelijk voorbeeld van het belang van het Magnificat in de theologiegeschiedenis is het stichtelijke geschrift van de reformator Martin Luther (1483-1546). Zijn publicatie over de tekst van Maria's lofzang staat in een lange reeks van commentaren. Luthers commentaar op het Magnificat wordt aangeduid als een van de mooiste in stichtelijk opzicht. Het is geschreven in 1521, een tijd waarin er in het leven van Luther veel gebeurde. Wij zijn dankbaar dat in deze bundel de inzichtgevende lezing van prof. dr. A. de Reuver met als titel 'Luthers overwegingen bij de lofzang van Maria' kon worden opgenomen. Hierin gaat hij in op een tweetal thema's. Het belang van de ervaring (*experientia*) en het gehalte van de deemoed (*humilitas*). Wie zich verder wil verdiepen, verwijzen wij graag naar het artikel dat dit najaar (2024) is verschenen in *Theologia Reformata* en een uitvoeriger annotatie bevat.

Een andere reden waarom voor het Magnificat is gekozen, betreft de liturgische belangstelling waarin het zich heeft mogen verheugen. Veelvuldig is de tekst in de loop der eeuwen door componisten getoonzet, zowel instrumentaal als vocaal. Rondom het verschijnen van deze uitgave worden de composities die Johann Sebastian Bach (1685-1750) heeft gemaakt over de lofzang van Maria tot klinken gebracht. Gerard de Wit en de leden van het Dutch Baroque Orchestra & Vocal Consort nemen dit voor hun rekening. Dit betreffen respectievelijk twee vocale werken en twee orgelcomposities: het *Magnificat* (BWV 243a), *Meine Seele erhebt den Herren* (BWV 10), *Meine Seele erhebt den Herren* (BWV 648) en *Fuga sopra il Magnificat* (BWV 733).

Dr. J. Smelik heeft in zijn waardevolle bijdrage voor deze bundel ingezoomd op het *Magnificat* (BWV 243a). In zijn bijdrage gaat hij in op de ontwikkeling van dit meesterwerk van Bach, waarbij het opkomen en verdwijnen van de lauden in dit werk een plaats heeft.

Tenslotte is het *Magnificat* ook een mooie tekst om te bemediteren in de adventstijd. Evenals in de bundel 'O hoofd vol bloed en wonden' met passiemeditaties, ging opnieuw de voorkeur uit naar een interkerkelijke groep auteurs binnen de kleine oecumene van de gereformeerde gezindte. Iedere auteur nam een adventsweek voor zijn rekening aan de hand van een gedeelte van Maria's lofzang. De meditaties in deze bundel zijn geschreven door: prof. dr. Arie de Reuver (PKN), ds. Jaap Kieviet (CGK), ds. Willem Visscher (GG) en ondergetekende. Wij willen hen hartelijk dankzeggen voor hun bereidheid om mee te werken aan deze uitgave. Wij spreken daarbij de wens uit dat de meditaties mogen bijdragen aan een dieper verstaan van de komst van Christus in het vlees, in het hart en eens op de wolken van de hemel.

Geert Lammers (1948) heeft de verschillende illustraties bij de meditatie voor de adventstijd over thema's uit het *Magnificat* gemaakt. Hij heeft in zijn eigen stijl op fraaie wijze verbeeld wat anderen verklankt hebben. Wij willen hem hartelijk danken voor deze mooie toevoeging.

Zonder de financiële bijdrage van verschillende sponsors zou het niet mogelijk zijn geweest om rondom het *Magnificat* bij elkaar te zijn met theologie, muziek en kunst. Onze warme dank gaat uit naar hen die op ruimhartige wijze hebben bijgedragen! Hierbij willen wij ook uitgeverij Jongbloed betrekken in de persoon van Eline van Vreeswijk-van Bloemendaal. Hartelijk dank voor het goede contact en de manier waarop deze uitgave tot stand kon komen.

Tot slot een hartelijk woord van dank aan Dirk Jan en Corine Heijkamp van iConnect media voor het enthousiasme en de tijd die in dit project zijn gestoken! Het was mooi om samen bezig te zijn rondom het *Magnificat* van de maagd Maria. Dat haar woorden de onze zouden zijn:

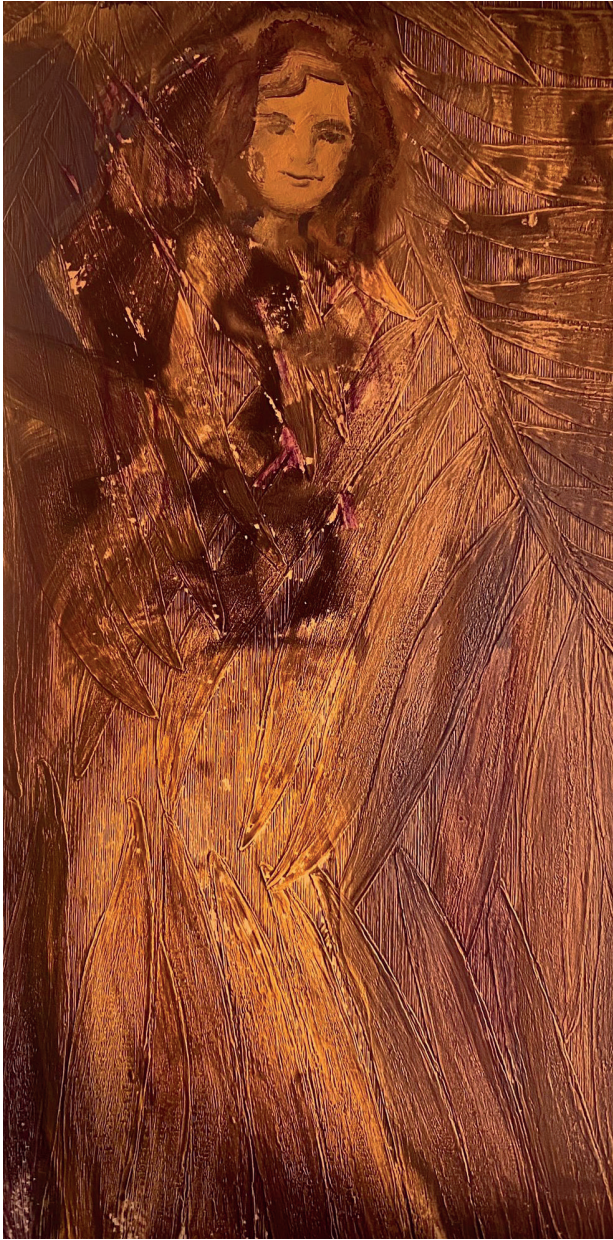
'Mijn ziel maakt de Heere groot, en mijn geest verheugt zich in God, mijn Zaligmaker!' Dat wensen wij een ieder toe die in de adventsweken aan de hand van Maria's lofzang de verwachting van Zijn komst inoefent!

28 juli 2024, sterfdag van Johann Sebastian Bach, Lunteren

Jeroen Kloosterman, predikant van de Bethelkerk (wijk Zuid) in Lunteren (HHK)

Deel I

**Meditaties
voor de adventstijd**

Blijdschap Maria
Mijn ziel maakt groot den Heere

Meditaties voor de eerste adventsweek

*En Maria zei: Mijn ziel maakt de Heere groot, en mijn geest verheugt zich in
God, mijn Zaligmaker, omdat Hij heeft omgezien naar de nederige staat van
Zijn dienares.*

Lukas 1:46-48a

Zondag

Maria's geloof

'Kan uit Nazareth iets goeds zijn?' Wat valt er in zo'n onbeduidend gehucht nu te halen? Zo redeneren mensen. Maar God zoekt het minste en geringste. Hij komt immers niet om te halen, maar om te brengen. Goedgeefs. Dat is Zijn lust. In het verachte Nazareth richt Zijn oog zich op Maria, een meisje zonder aanzien, met een timmerman verloofd. Jozef, uit het huis van David. Hoe vervallen dat koningshuis ook was, Gods beloften vervallen nooit. Hij vervult ze. Door het onmogelijke heen. Juist toen alle hoop vergeefs leek, was het Gods tijd. De maagd zal zwanger worden. Vanouds al toegezegd.

Niets vermoedend krijgt Maria hoog bezoek. De engel Gabriël. Zijn boodschap is even ongehoord als ongelooflijk. 'Wees gegroet, begenadigde. De Heere is met u, ge zijt gezegend onder de vrouwen (...) En zie, ge zult (...) een Zoon baren en zult Zijn naam Jezus noemen.' De Joshua, Ruimtemaker, Redder. Wij redden het niet, maar Hij redt ons uit de engte van verlorenheid, en stelt ons in de ruimte. Jezus. Het is Zijn roepnaam. En Koning is Zijn ambtsnaam (Luk. 1:33). Is Israëls adventsverwachting dan tóch niet tevergeefs? Is God Zijn messiaanse beloften dan tóch niet vergeten? Nee. Al Zijn beloften zijn in dit beloofde Kind ja en amen. Maria zal de ware Eva zijn, de moeder aller levenden. Moeder van God de Zoon, de Levende bij uitnemendheid. In Maria's schoot wordt Gods heilsbelofte vlees en bloed.

Geen wonder dat Maria's verbazing groot is. 'Hoe zal dat zijn?' Daar kan een mens met z'n verstand toch niet bij? Gabriël verschaft haar dan ook geen verstandelijke verklaring, maar verzekert haar van de wonderwerking van Gods Geest Die haar zal overschaduwden. 'Geen ding zal bij God onmogelijk zijn', zoals dat ooit tot Abraham werd gezegd (Gen. 18:14). Daarop rest Maria niets anders dan het ongelooflijke te geloven. 'Mij geschiede naar Uw woord.' Wonderbaarlijk geloof! Waar háált ze

het vandaan? Zij haalt het niet. Het daalt genadig in haar neer. De begenadigde! Niet uit ons, het is Gods gave.